

Литовченко В. П., здобувач вищої освіти третього рівня
(Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи
Ярмаченка НАПН України, м. Київ)

«СТОМАТОЛОГІЧНА ІНКЛЮЗИВНА ТОЛОКА» НА ПЛАТФОРМІ CLUBHOUSE ЯК МЕТОД ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

З'ясування стану проблеми в стоматологічній практиці передбачало вивчення експертної думки лікарів. Зокрема, в рамках обговорення психологічних та організаційних аспектів надання стоматологічних послуг пацієнтам, які мають порушення слуху (з особливими потребами), підвищення обізнаності з цього питання протягом 2020–2023 рр. нами було проведено ряд відкритих лекцій-дискусій «Стоматологічна інклюзивна толока» на платформі Clubhouse – соціальна мережа, яка заснована на голосовому спілкуванні (програма почала працювати з 2020 р., розробниками програмного забезпечення є Alpha Exploration Co). До обговорення, в межах якого акцентовано увагу на актуальності даної проблематики, мали можливість долучатись лікарі-стоматологи з будь яких країн світу [1], [2]. Варто зауважити, що дана ініціатива була відзначена перемогою за профільною номінацією в щорічному конкурсі «Молодий вчений року», який започатковано та проведено Радою молодих учених Міністерства освіти і науки України.

В межах інклюзивної толоки за участі лікарів-стоматологів було визначено такі проблеми в контексті інтерпрофесійної комунікації з особами з порушенням слуху:

– відсутність необхідної кількості уніфікованого навчального, довідкового матеріалу, який міг би бути використаний у процесі самонавчання лікаря;

– щодо підготовки у закладах вищої освіти за програмами магістратури, інтернатури недостатньо часу приділяється питанням формування професійної комунікації лікаря, а якщо говорити про інклюзивну професійну комунікацію, то такий компонент практично відсутній;

– недостатня кількість досліджень з питань професійної комунікації з особами з порушеннями слуху на теренах України, більшою мірою такі наукові дослідження представлені в закордонних публікаціях;

– лікарі акцентували, що в межах безперервного навчання лікарів відсутні курси/тренінги щодо інтепрофесійної комунікації з особами з особливими комунікаційними потребами;

– більшість лікарів наголошували, що після закінчення навчання та на початку своєї самостійної практичної діяльності мали проблеми в вибудовуванні комунікаційного процесу з пацієнтам, що зумовлено не набуттям відповідних компетентностей у процесі навчання (що певною мірою ускладнювало збір анамнезу, пояснення плану лікування, надання рекомендацій тощо);

– переважна більшість лікарів, досвід яких перевищував 2 роки, зазначали, що мали клінічні кейси надання допомоги пацієнтам з певними «інклюзивними» комунікаційними потребами і констатували відсутність необхідних знань та, як наслідок, невпевненість, розгубленість, психологічну напруженість; за такої ситуації лікарями доводилось витратити багато часу на вибудовування комунікації та взаємодії, приспускатися помилок (родич глухого пацієнта відігравав роль перекладача; за умови участі професійного перекладача лікар

звертався до нього, а не до глухої особи, яка отримує лікування тощо), що значно погіршувало міжособистісні стосунки між лікарем та його пацієнтом.

Зі своєї клінічної практики ми зазначили, що мали досвід професійної комунікації з глухим пацієнтом (на 4 курсі навчання у Національному медичному університеті імені О.О. Богомольця). Специфіка підготовки у національних закладах вищої освіти дозволяє майбутнім лікарям-стоматологам приймати пацієнтів за участі викладача вже з 3 курсу, отже необхідно навчати майбутніх лікарів основам професійної комунікації ще до того, як вони безпосередньо почнуть працювати в умовах клініки.

За результатами аналізу відкритого обговорення було схарактеризовано проблему налагодження комунікації за умов наявності в пацієнта стоматологічної тривоги або дентальної фобії, що може бути результатом попереднього негативного досвіду, зокрема наслідком помилок під час комунікаційного процесу.

Підкреслено важливість міждисциплінарної роботи працівників сфери охорони здоров'я та спеціальних психологів у контексті адаптації комунікаційного процесу при взаємодії з особами з порушеннями слуху, водночас наголошено, що має враховуватися думка самих пацієнтів з порушенням слуху та тих організацій і об'єднань, що представляють їхні інтереси.

1. Литовченко В. П., Литовченко С. В. Безбар'єрність стоматологічної допомоги пацієнтам з особливими комунікативними потребами: організаційний та психологічний аспекти. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер. Психологія*. 2022. № 1. С. 131–139. 2. Литовченко В. П. Медичне інтерв'ю в системі стоматологічної допомоги пацієнтам з особливими потребами. *Медичні перспективи*. 2022. № 4. Т. 27. С. 239–249.